

Børnehaven Lundkjærvej

Den styrkede pædagogiske læreplan

Indhold

INDLEDNING	2
HVAD SIGER LOVGIVNINGEN	3
DET FÆLLES PÆDAGOGISKE GRUNDLAG	4
- BARNESYNET	4
- DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIV	4
- LEGEN	5
- LÆRING	5
- BØRNEFÆLLESSKABER	5
- PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ	5
- FORÆLDRESAMARBEJDE	6
- BØRN I UDSATTE POSITIONER	6
- SAMMENHÆNG I OVERGANGENE	6
DE 6 LÆREPLANSTEMAER	7
1. ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING	8
2. SOCIAL UDVIKLING	9
3. KOMMUNIKATION OG SPROG	10
4. KROP, SANSER OG BEVÆGELSE	11
5. NATUR, UDELIV OG SCIENCE	12
6. KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB	13
MÅL FOR SAMMENHÆNG MELLEM LÆRINGSMILJØ OG BØRNS LÆRING	14
EVALUERINGSKULTUR OG DOKUMENTATION	15
DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ	15
INDDRAGELSE AF LOKALSAMFUNDET	16
ÅRSHJUL FOR INSTITUTIONEN	16
FORÆLDREBESTYRELSE	17
PÆDAGOGISKE REDSKABER	17
- ICDP – INTERNATIONAL CHILD DEVELOPMENT PROGRAMME	17
- LP – PÆDAGOGISK ANALYSE AF LÆRINGSMILJØ	17
- KOMPETENCEHJULET	17
KOMMUNALE INDSATSOMRÅDER	18
- SPROG	18
AFSLUTNING	18

Indledning

Baggrunden for ny dagtilbudslov, som trådte i kraft d.1. juli 2018, er en politisk aftale: Stærke dagtilbud – alle børn skal med i fælleskabet, indgået i juni 2017. Aftalen handler om et kvalitetsløft på dagtilbudsområdet med et særligt fokus på tre hovedtemaer:

1. Øget fleksibilitet og frit valg for børnefamilier
2. Bedre læring og trivsel for alle børn og et sammenhængende børneliv
3. Høj kvalitet gennem faglighed og tydelig ledelse

De centrale temaer realiseres gennem dagtilbudsloven og en styrket pædagogisk læreplan. Lovændringen omfatter mange nye elementer, bl.a. et fælles pædagogisk grundlag, etablering af læringsmiljøer hele dagen, etablering af evalueringskultur, sammenhænge i overgange, samarbejde med lokalsamfundet m.m. Derfor følger det også af de nye regler, at arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan først skal være fuldt implementeret d. 1. juli 2020.

Dette dokument er tænkt som en ramme for at sikre, at man kommer omkring de temaer, man er forpligtiget på som daginstitution. Dokumentet er tænkt som et fleksibelt dokument, som løbende tilpasses de ændringer og krav, der måtte komme, og dermed blive et meningsfuldt arbejdsredskab.

Nogle af eksemplerne er fra før corona epidemien, mens andre lavet under denne tid.

Hvad siger lovgivningen

Nedenfor er beskrevet lovgivning på forskellige niveauer. Det er et forsøg på at give et overblik over – eksempler på, hvordan begreber som børns trivsel, læring, udvikling og dannelse bevæger sig fra makroniveau til mikroniveau, og hvordan de forskellige niveauer griber ind i hinanden og hænger sammen.

Internationalt

[FN's Børnekonventionen af 1989](#)

Nationalt

[Dagtilbudsloven af 2018](#)

Kommunalt

[Mosaikken](#)

Lokalt

Link til institutionens hjemmeside,
værdigrundlag...

FN's Børnekonvention

Kilde: [Børnerådet](#)

Børnekonventionen blev vedtaget d. 20. november 1989 på FN's generalforsamling. 196 lande i verden har tiltrådt Børnekonventionen, og den er dermed den mest udbredte menneskerettighedstraktat. Børnekonventionen gælder for alle under 18 år i Danmark, uanset hvor i verden de kommer fra. Konventionen tager udgangspunkt i barnets bedste for at sikre deres grundlæggende rettigheder.

FN's Børnekonvention fastslår, at børn altid skal inddrages og høres i overensstemmelse med deres alder og modenhed, når der træffes beslutninger, der har betydning for dem. Det er Børnerådets opgave at overvåge og vurdere, om denne og andre bestemmelser i konventionen overholdes i Danmark.

Dagtilbudsloven

Kilde: [Børne- og Socialministeriet](#)

Dagtilbudsloven sætter de overordnede rammer for dagtilbudsområdet.

I dagtilbudsloven finder du dagtilbudsområdets formål, regler for optagelse, tilskud og forældrebetaling i dagtilbud – og meget mere.

Mosaikken

Kilde: [Mosaikken](#)

Mosaikken er en håndbog til alle medarbejdere i Morsø kommune, der arbejder med børn og unge. Håndbogen er opbygget med en række dokumenter – en mosaik, som alle tager udgangspunkt i Morsø kommunes børne- og ungesyn. Håndbogen er således samtidigt en beskrivelse af Morsø Kommunes sammenhængende børnepolitik.

Institutionens logo

Institutionens navn

Alle dagtilbud skal udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan, som skal udgøre rammen for alle børnenes trivsel, udvikling, læring og dannelse. Ligeledes skal institutionens værdigrundlag tage afsæt i lovgivningens krav og retningslinjer.

Et af Børnekonventionens grundlæggende principper er at ”alle børn har ret til at lære og udvikle sig sammen med jævnaldrende i nærmiljøet uanset deres kognitive, sociale og emotionelle forudsætninger”. Dette afspejles i Formålsbestemmelsen § 7 i Dagtilbudsloven, der beskriver formålet for dagtilbuddene, og hvad der generelt skal være kendetegnende for dagtilbuddenes arbejde. Det vil sige at formålsbestemmelsen skal være retningsgivende for alt arbejde, der foregår i dagtilbuddene.

Mål og visioner beskrevet i Mosaikken er bærende værdier og dannelsesidealer i daginstitutionernes arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan, ligesom der er en sammenhæng til centrale elementer i formålsbestemmelsen for dagtilbuddene.

Udmøntning af Mosaikkens mål, visioner, børne- og unge synet samt det teoretiske grundlag, understøtter fælles sprog og retning men også den forståelse og tilgang, der er beskrevet i det fælles pædagogiske grundlag med de 9 tematikker samt den enkelte institutions værdigrundlag og pædagogiske læreplan. (dagtilbudsloven § 8, stk. 2)

Det fælles pædagogiske grundlag

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag og skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. (§8, stk. 2)

For hver af de 9 tematikker i det pædagogiske grundlag beskrives 1-2 *retningsanvisende praksisseksempler*, hvordan det kommer til udtryk i pædagogisk praksis/daglejerens praksis.

- Barnesynet

Det at være barn har værdi i sig selv (§8, stk. 2)

Morgen i børnehaven – Et barn bliver afleveret, men er lidt ked af det og har svært ved at sige farvel. Den voksne anerkender, at det er svært for barnet og støtter barnet i situationen. Barnet har ikke lyst til at sidde alene på en stol ved morgenmadsbordet, så den voksne inviterer barnet hen til sig. Efterfølgende kommer barnet op og sidde på knæet hos den voksne og får et kram. Sammen vinker de farvel til forælderen. Barnet får lov til at sidde hos den voksne, indtil det er klar til at komme over og sidde på sin egen stol.

- Dannelse og børneperspektiv

Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Barnet skal inviteres til at være aktiv deltagende og være medskabere af sin læreproces. (§8, stk. 2)

Det er lige ved at være tid til frokost, to børn på hver stue er valgt som ugens dukse. De hjælper med at dække borde, de sørger for kopper, tallerkner og bestik og sætter maden på bordene. Vi

bruger denne rutine situation, som et pædagogisk læringsmiljø, hvor barnet er aktiv deltagende. Efter frokosten hjælper alle børn med at rydde af og sætter deres service på et rullebord og duksene kører rullebordet i køkkenet.

- Legen

Legen har en værdi i sig selv og er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling. Legen skal nogle gange støttes, guides og rammesættes for at alle børn kan være med, og legen udvikler sig positivt. (§8, stk. 2)

Leg på legepladsen.

Der leges trafikleg på legepladsen, mange børn er med. Nogle børn bliver uenige og legen er ved at gå i stå. Den voksne observerer dette og vil prøve at hjælpe legen i gang igen. Der bliver talt om trafik regler, kørekort og generel færdsel i trafikken. Nogle børn henter pap og vil lave kørekort og den voksne guider og støtter dem gennem aktiviteten. Den voksne bliver en del af legen, ved at være politibetjent, der skal se kørekortet. Efterfølgende er der flere børn, der får lyst til at imitere den voksne og være politibetjent.

- Læring

Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte og spontant opståede aktiviteter, i rutinesituationer m.m. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. (§8, stk. 2)

Ture til gården.

På gården har vi alle muligheder for at opleve naturen og dyrene på nært hold. Nogle børn vil gerne lege med kaninerne. Vi snakker om, hvordan man passer på dyrene og den voksne viser hvordan man forsigtigt holder dem. Et barn tager en kanin op fra buret og sætter den i en lille barnevogn. Hun kører med kaninen i barnevognen hen til halmen, hvor hun tager kaninen på skødet og aer den. Flere børn kommer til og vi taler samlet om, hvad kaninen spiser. Nogle børn løber ud og plukker nogle mælkebøtter, så kaninen kan få noget at spise.

- Børnefællesskaber

Leg, læring og dannelse sker i børnefællesskaber – alle børn skal opleve at være en del af et fællesskab, og blive lyttet til og respekteret. Det er det pædagogiske personale og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet. (§8, stk. 2)

Det er morgen og nogle børn er gået i gymnastiksalen.

Tre børn er ved at bygge en hule af puderne. De er i gang med en god ”far, mor og barn” leg. Et barn står i periferien og observere legen og vil gerne være med. Den voksne spørger barnet, om barnet gerne vil være med i legen. Barnet har svært ved selv at få spurgt, så den voksne går ind og støtter barnet i dette. De andre børn bliver spurgt og sammen med den voksne finder de en løsning, hvor det andet barn også får en rolle i legen.

- Pædagogisk læringsmiljø

Der skal hele dagen være et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes. Læringsmiljøet tilrettelægges, så det tager hensyn til såvel det enkelte barn som børnegruppens sammensætning, forudsætninger, interesser og behov. (§8, stk. 3)

-Spisesituation: Det er middag og nogle børn bliver bedt om at hjælpe med at dække bord. Vi taler om hvor mange tallerkner, knive og gafler vi skal bruge. Børnene dækker selv bordet og de andre

børn kaldes ind til spising. Alle børn spiser med kniv og gaffler og sender maden rundt ved bordet. Vi øver i, at børnene selv smører deres mad og øser deres mad/drikkelse op. Efter maden, rydder børnene selv op efter deres egen service og putter deres rester i en skål. Her venter alle til det bliver deres tur.

-Fastelavn: Det er formiddag i børnehaven og der laves fastelavnsdynt. På alle stuerne er der forskellige værksteder, hvor børnene kan lave fastelavnsdynt. Der laves masker, tønder, katte og imens synges der fastelavnsange. Børnene bestemmer selv, hvad de vil lave. De voksne sørger for, at alle børn får muligheden for at være med til de forskellige aktiviteter.

- Forældresamarbejde

Det skal fremgå, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældre om børns trivsel, læring, udvikling og dannelse, både arrangementer der har til formål at styrke det sociale sammenhold og relationer blandt børn og forældre samt fora hvor børns læring bliver sat på dagsordenen.

(§8, stk. 6)

-Aflevering: Det er morgen i børnehaven, der sidder en voksen ved morgenmadsbordet. Et barn kommer ind og er lidt ked af, at skulle afleveres. Den voksne taler med barnet og tilbyder barnet, at komme over til den voksne og sidde på skødet. Sammen hjælper de hinanden med at sige farvel og efter et stykke tid, er barnet parat til at sidde på en stol selv og spise sin morgenmad.

-Flere gange i løbet af året er der forskellige arrangementer, hvor forældre og søskende deltager sammen med barnet. Dette gøres for at styrke sammenholdet mellem institutionen og forældrene og forældrene imellem.

- Børn i udsatte positioner

Alle børn skal udfordres og opleve mestring i forbindelse med blandt andet børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter. Alle børn skal mødes med positive forventninger og opleve at være en betydningsfuld del af fællesskabet. (§8, stk. 5)

Et barn har svært ved at blive en del af de andres leg. Barnet står tit alene på legepladsen og kan ikke rigtig komme i gang med at lege. De voksne observerer barnet og beslutter, at de vil hjælpe barnet til at skabe relationer i forhold til de andre børn. De tager det pågældende barn og 2 andre børn med på cykeltur og her ser pædagogerne, at den lille gruppe hjælper barnet til at byde ind med noget i legen. Der bliver fremadrettet sat fokus på at prioritere de små grupper i forhold til barnet. Efter et stykke tid ser pædagogerne, at barnet tør bevæge sig ud og være en del af børnefællesskabet i de større grupper.

Et barn har haft en svær dag, hvor der er sket for meget og barnet har brug for ro. Vi prioriterer at barnet har mulighed for dette. Barnet får en pause i et rum, hvor der er ro enten med en iPad eller en bog.

- Sammenhæng i overgangene

At skabe sammenhæng handler bl.a. om at understøtte børns personlige og sociale kompetencer, få positive erfaringer med at indgå i børnefællesskaber, pirre til nysgerrighed, give lyst til at lære og få mod på nye oplevelser – men også at gøre overgangen tryk og genkendelig. (§8, stk. 6)

-Daglig overgang fra hjem til børnehaven: Vi prioriterer, at der er hygge, ro og tid når barnet afleveres om morgenen. Vi prøver at holde garderoben fri fra børn, så man roligt kan hænge sit overtøj på plads og blive klar til at komme ind i børnehaven. Der er hygge belysning for at skabe

en hjemlig stemning og den voksne siger godmorgen til alle børn. Hvis et barn har brug for et knæ eller hjælp til at sige farvel/vinke er der også tid til dette. Når morgenmaden er taget af bordet, fortsættes de rolige aktiviteter i hallen, så alle får en god aflevering.

De 6 læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljø og børns læring.

Det skal fremgå, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring, herunder nysgerrighed, gåpåmod, selvværd og bevægelse indenfor og på tværs af de 6 læreplanstemaer. (§8, stk. 2 og 4)

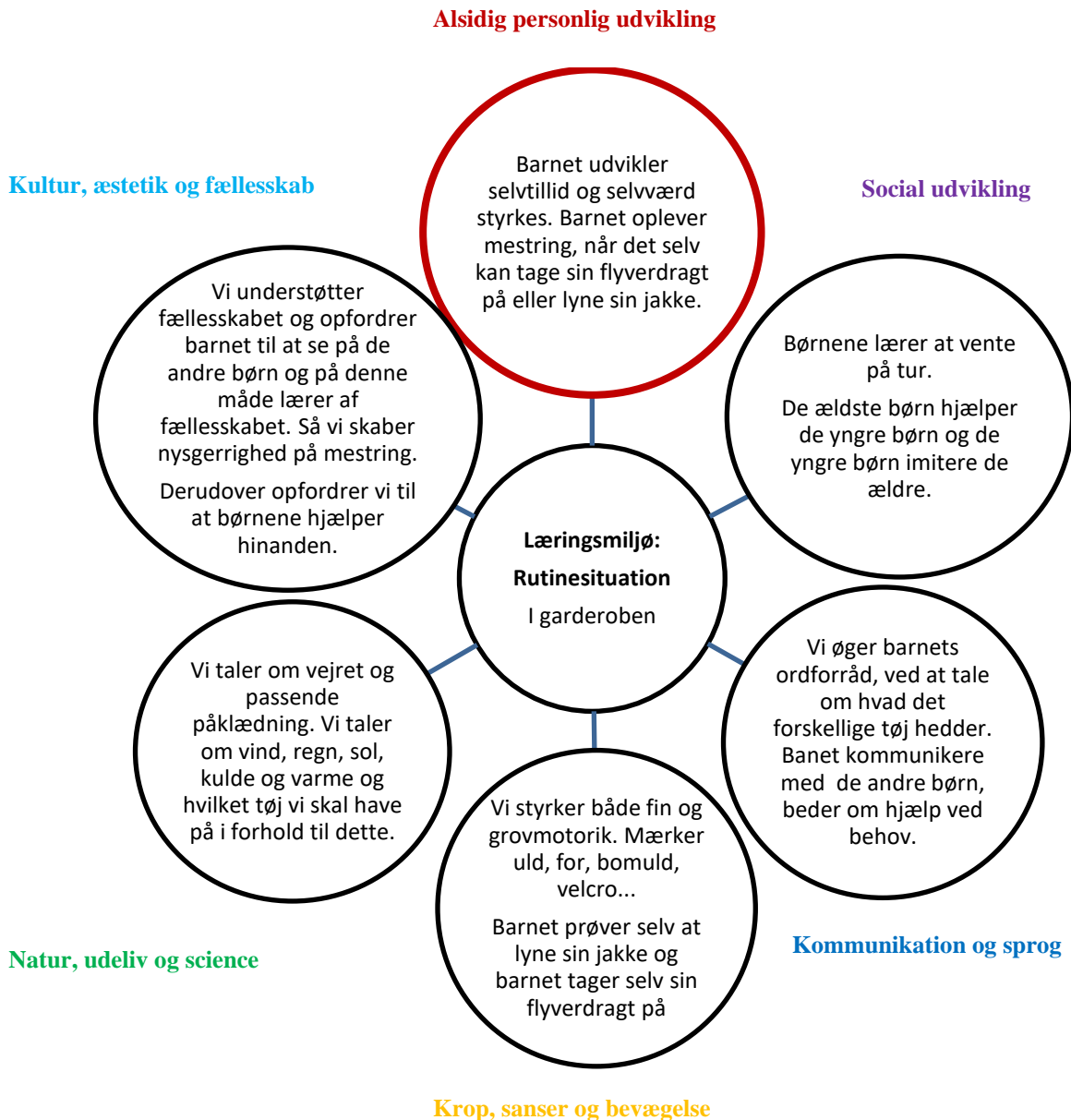
Til at vise hvordan målene er tænkt ind læringsmiljøet og hvordan læreplanstemaerne understøtter hinanden på tværs, fordeles de 6 læreplanstemaer på to eksempler hvor læringsmiljøet er rutinesituationer, to eksempler hvor læringsmiljøet er børneinitierede lege og to eksempler hvor læringsmiljøet er vokseninitierede aktiviteter. Hertil anvendes ”læreplansblomsten”.

1. Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette sker på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Her skrives et eksempel på, hvordan institutionen arbejder med temaet *alsidig personlig udvikling* i sammenhæng med de øvrige læreplanstemaer.

Overvejelser i forhold til de pædagogiske mål og læringsmiljøet med et særligt fokus på den voksnes rolle

Det pædagogiske personale skal være nærværende og tilstede – have ro og tid til at støtte, guide og udfordre barnet. Rutinesituationer er en vigtig del af hverdagen og i rutinerne ligger der meget læring for barnet. Når man i institutionen har fokus på rutinesituationer som læringsmiljøer, oplever og erfarer barnet også hverdagen/dagligdagen og rytmen som ukompliceret og tryk og dette fører endvidere til, børn der trives, udvikler sig og dannes.

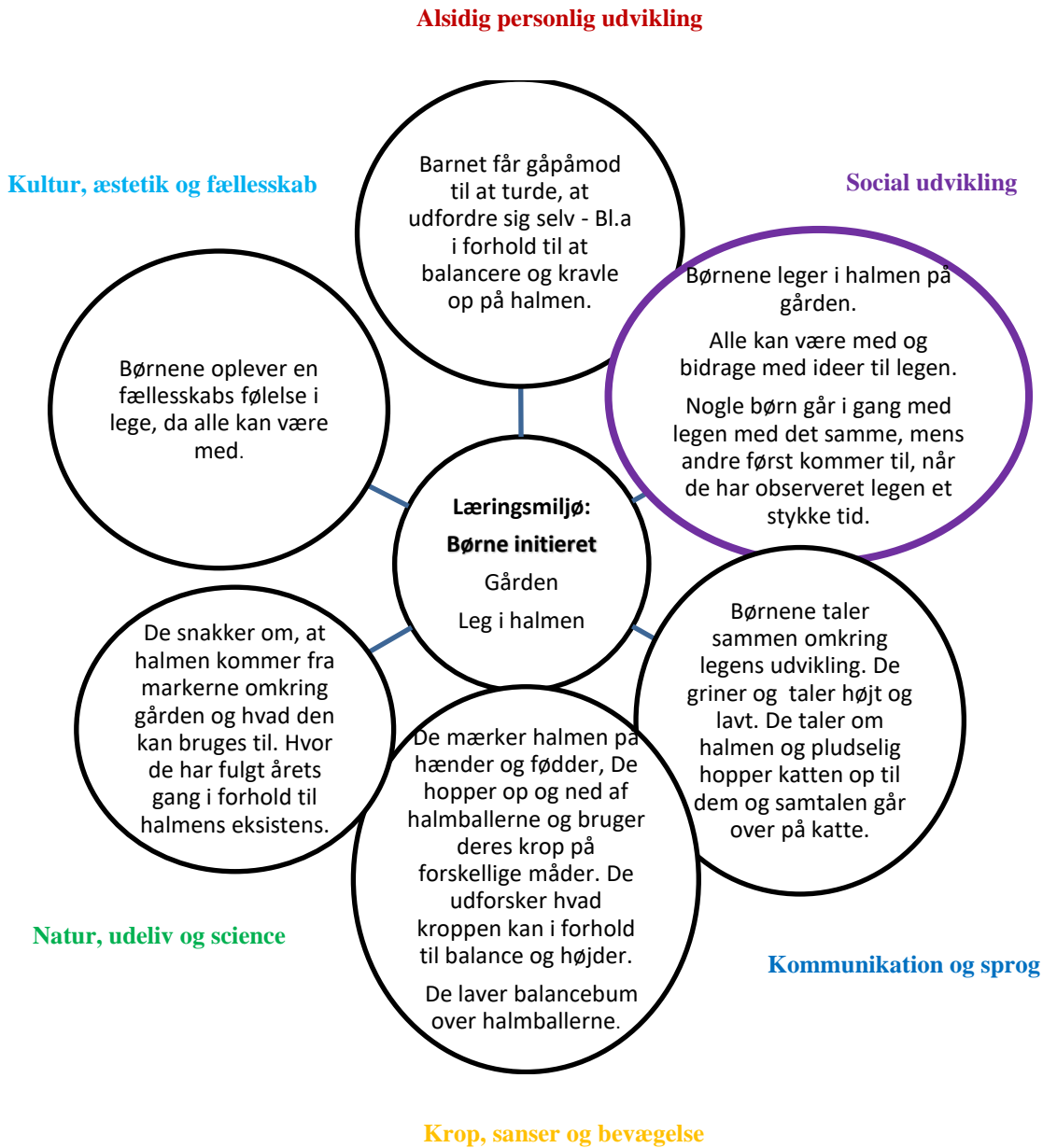

2. Social udvikling

Pædagogiske mål

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Her skrives et eksempel på, hvordan institutionen arbejder med temaet social *udvikling* i sammenhæng med de øvrige læreplanstemaer.

Overvejelser i forhold til de pædagogiske mål og læringsmiljøet med et særligt fokus på den voksnes rolle

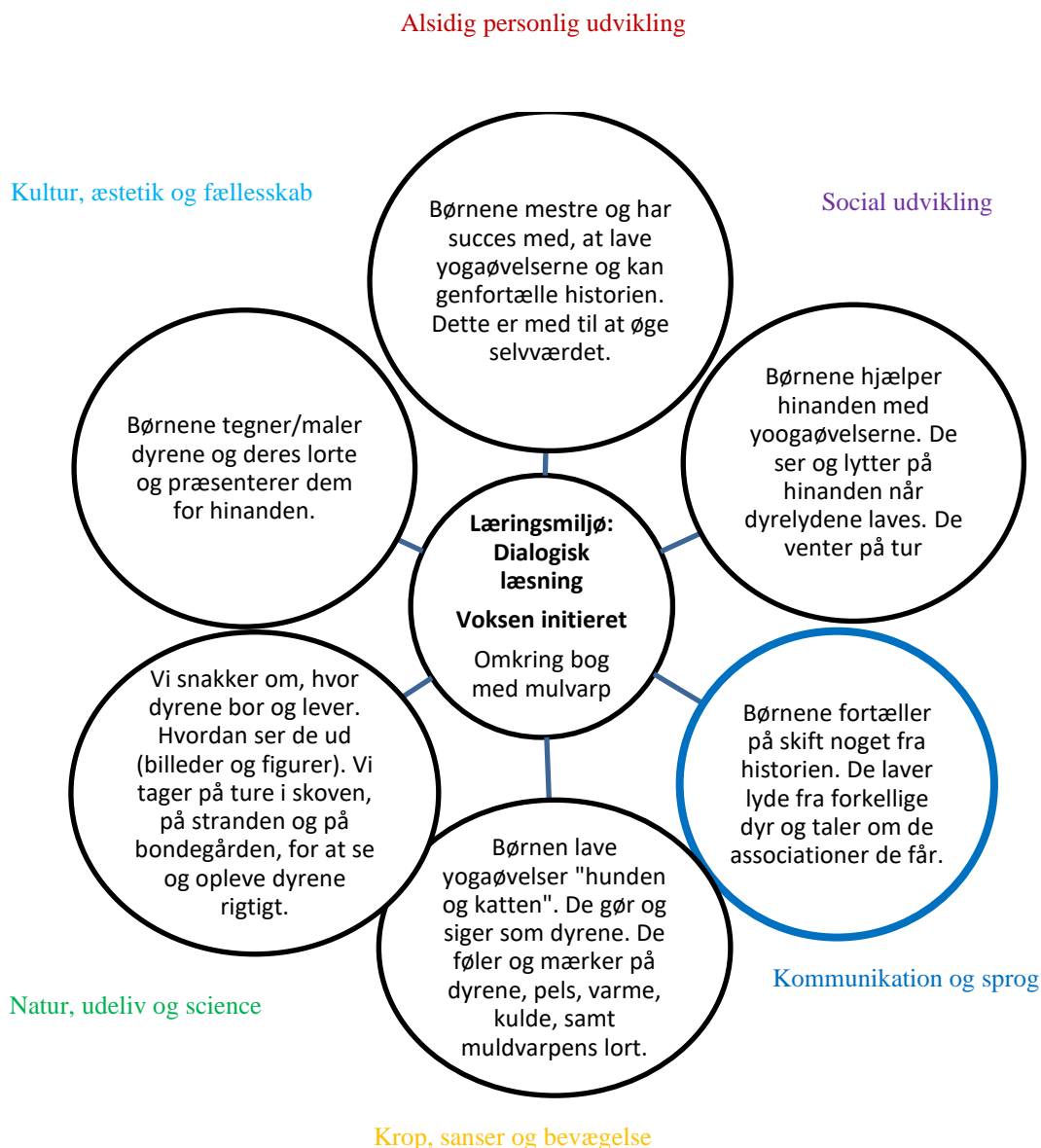
De voksne hjælper børnene med, at føre deres ideer ud i livet. De støtter, de børn der har svært ved, at blive en del i fællesskabet.

3. Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Her skrives et eksempel på, hvordan institutionen arbejder med temaet *kommunikation og sprog* i sammenhæng med de øvrige læreplanstemaer.

Overvejelser i forhold til de pædagogiske mål og læringsmiljøet med et særligt fokus på den voksnes rolle

Den voksne har generelt meget fokus på kommunikationen barn/barn og barn/voksen. Der sættes ord og sætninger på alle de valgte aktiviteter. Der sættes fokus på lyde, forbogstaver og synonymer, alt afhængig af barnets formåen. Udveksling børnene imellem er meget vigtig, da de hører og lærer af hinanden og andres måder, at begribe verden på.

4. Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Her skrives et eksempel på, hvordan institutionen arbejder med temaet krop, *sanser og bevægelse* i sammenhæng med de øvrige læreplanstemaer.

Overvejelser i forhold til de pædagogiske mål og læringsmiljøet med et særligt fokus på den voksnes rolle

Den voksne skal guide barnet i håndvaskssituationen og vise børnene hvordan hænderne vaskes rigtigt.

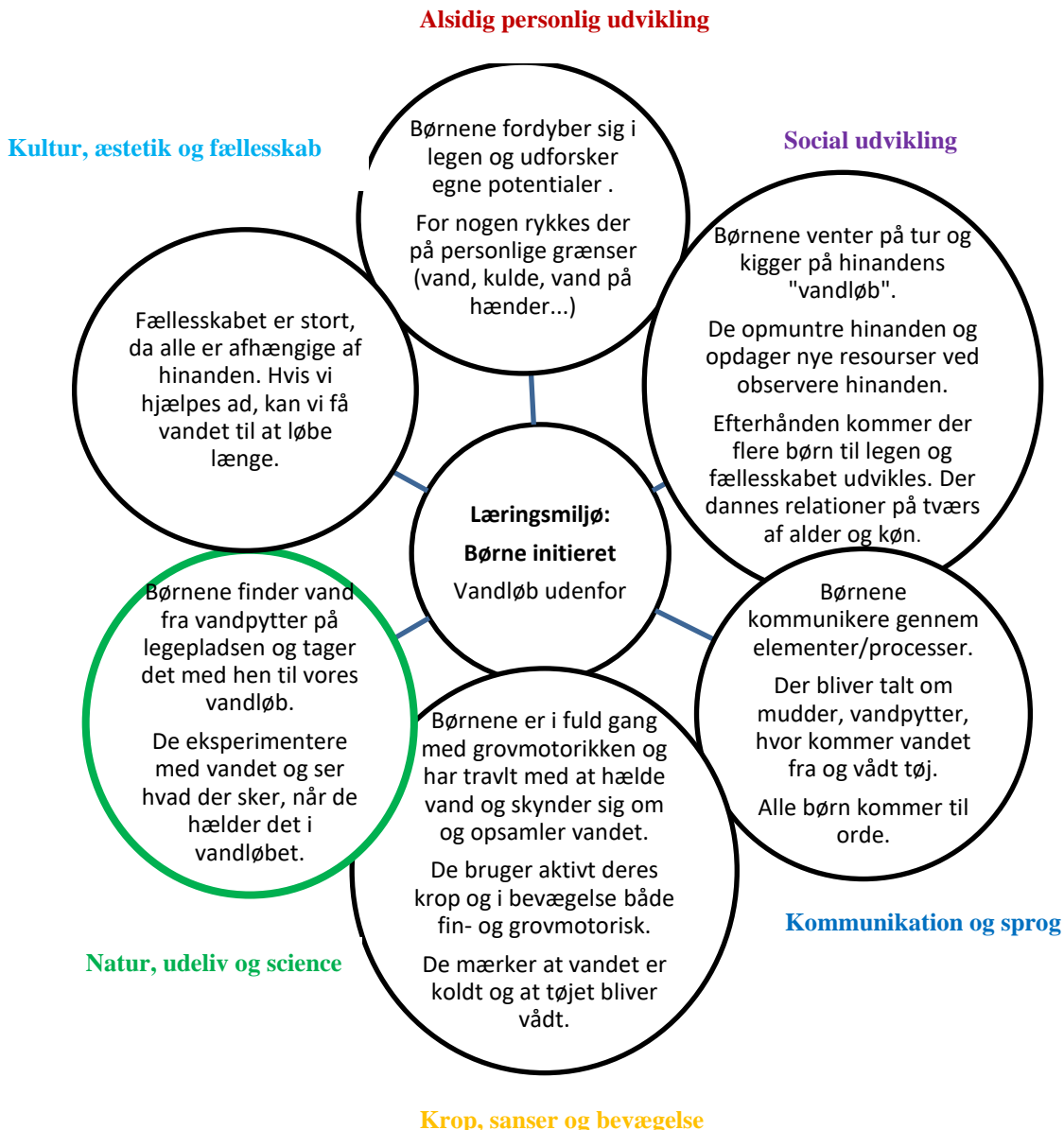
Den voksne hjælper barnet med at få situationen til at give mening ved at forklare og tale om hvorfor vi skal vaske hænder.

5. Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Her skrives et eksempel på, hvordan institutionen arbejder med temaet *natur, udeliv og science* i sammenhæng med de øvrige læreplanstemaer.

Overvejelser i forhold til de pædagogiske mål og læringsmiljøet med et særligt fokus på den voksnes rolle

Den voksne sikrer sig, at der ikke er nogle børn, der føler sig ude af legen.

Den voksne støtter og guider de børn, der ikke er en del af fællesskabet.

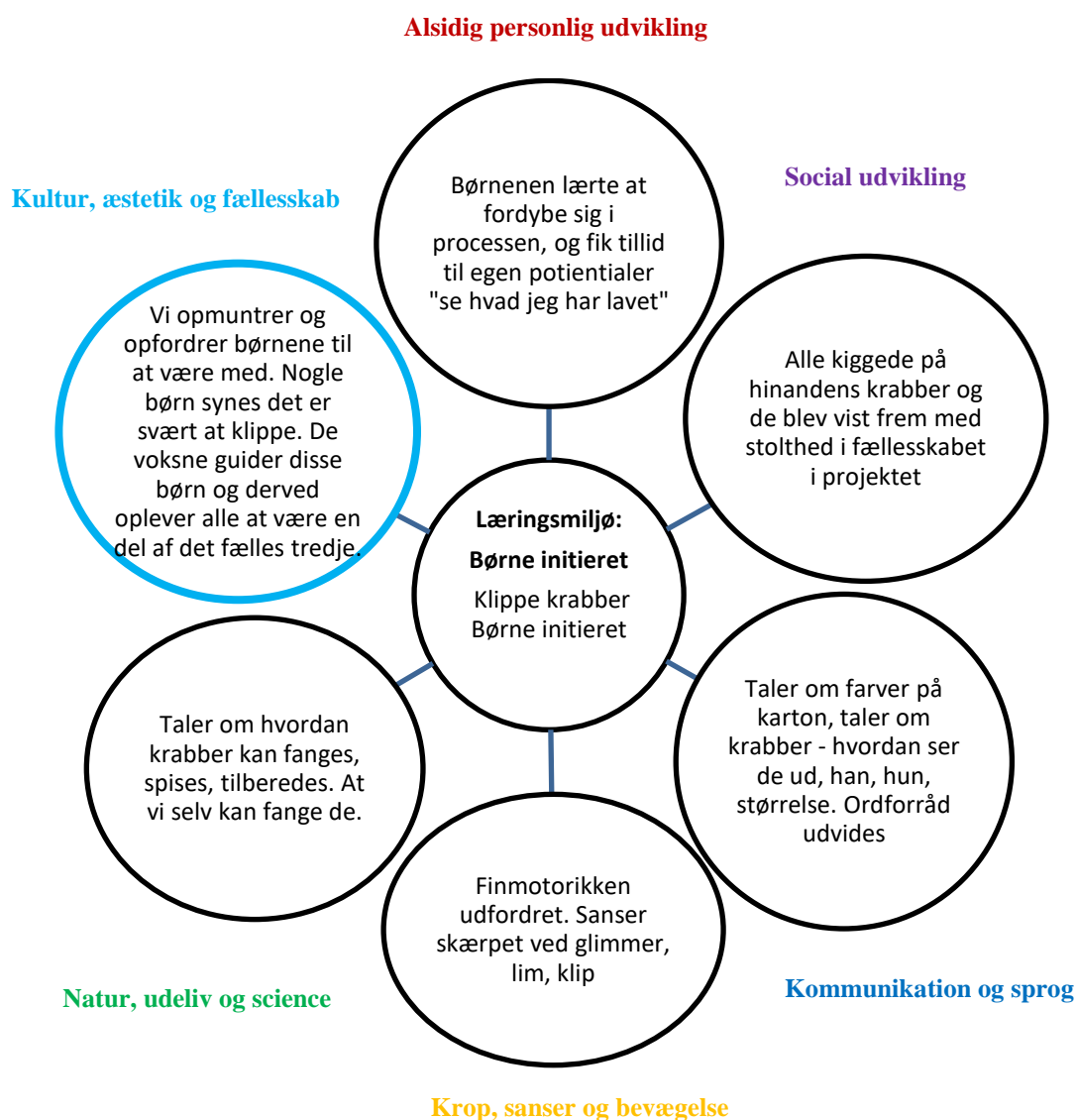
I denne aktivitet, hvor børnene selv starter legen, kan den voksnes rolle være, at udvide legen eller vise børnene nye muligheder, hvis der er behov for dette.

6. Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Her skrives et eksempel på, hvordan institutionen arbejder med temaet *kultur, æstetik og fællesskab* i sammenhæng med de øvrige læreplanstemaer.

Overvejelser i forhold til de pædagogiske mål og læringsmiljøet med et særligt fokus på den voksnes rolle

Pædagogiske rolle er at gøre aktiviteten attraktiv og spændende. At stimulere fantasi og nysgerrighed og lade barnet få del i den æstetiske process ved at lytte til ideer fra barnet. Pædagogerne har øje for udsatte børn, så de også bliver en vigtig del af aktiviteten

Mål for sammenhæng mellem læringsmiljø og børns læring

Til observation af børnenes udbytte af vores pædagogiske læringsmiljøer tager vi udgangspunkt i kompetencehjulets udviklingsbeskrivelse som fælles referenceramme for vores observationer i daglig praksis. Der arbejdes med udgangspunkt i børnenes nærmeste udviklingszone og observeres om og hvordan læringsmiljøet understøtter, at børnene får mulighed for at udvikle og lære det som forskning og teori beskriver for en given alder.

Vores mål er at det pædagogiske læringsmiljø udvikles og i høj grad indbyder børn til læring hele dagen i alle de fora, dagen byder på.

Natur, udeliv og science

Vi er meget ude og har lagt meget vægt på, at børnene får viden og forståelse for uderummet og skabe en lyst til at udforske det. Vi har udforsket naturen sammen med børnene og vist dem alt det som naturen rummer og kan i forhold til, at være inde i børnehaven. Det vi ser, er at børnene søger at komme ud, der er færre konflikter, børnenes fantasi er blevet udfordret på en anden måde, som gør at de har en anden tilgang til uderummet og legen deri. Vi ser børn, der er aktiv deltagende, som undres, stiller spørgsmål og får svar. De har opdaget naturens mangfoldighed og nyder at opleve nye ting hver dag.

Krop, sanser og bevægelse

Vi er meget ude og er bevidste om, at børnene kommer rundt på hele legepladsen og på den måde opnår forskellige kropslige erfaringer. Vi støtter og guider børnene i at udfordre deres grænser og motivere dem til at prøve noget nyt. Vi har fokus på, at børnene skal sanse deres omverden, ved at de leger med mudder, hopper/leger i vandpytter, holder insekter mm. Vi ser børn, der får kropslige erfaringer og som tør eksperimentere med kroppens formåen.

Kommunikation og sprog

Vi lægger meget vægt på, at alle børn bliver set og hørt og får udviklet deres kommunikative strategier, ordforråd og sprogforståelse, så de bedst muligt kan indgå i fællesskaber. Vi taler med børnene om deres hverdag både fra børnehaven og hjemmet. Vi lytter til børnene og hjælper dem med at have dialoger og vente på tur. Vi sætter ord, på det vi ser og det vi oplever. I tiden har vi meget fokus på, at udvikle deres ordforråd omkring naturen og følelser. Vi læser bøger, til dialogisk oplæsning, hvor vi har fokus på, at børnene kan genfortælle det, vi har læst og lærer nye ord. Vi ser, at børnene tager de nye ord til sig og spørger ind til ord, de ikke forstår. Vi oplever, at børnene har fået større lyst til, at fortælle om det der optager dem.

Social udvikling

Vi er meget optaget af børnenes leg og vores position i forhold til den, da børnenes leg er med til at fremme børnenes sociale læring og udvikling. Vi er bevidste om at veksle mellem at være en del af barnets leg, at styre legen og hvornår vi kan trække os tilbage og observere. Vi er opmærksomme på, at børnene udvikler empati og at de tør tage initiativ til at indgå i relationer. Vi taler meget om, hvad en god ven er og hvordan det føles når, nogen driller eller afviser en. Vi er opmærksomme på, at der ikke er nogen børn, der står alene. Vi guider og hjælper disse børn til at indgå i relationer og på den måde blive en del af fællesskabet. Pga. corona må børnene kun lege med deres respektive gruppe på opdelt arealer. Dette gør, at grupperne har fået et større sammenhold og de er derved blevet gode til, at lege med hinanden og invitere hinanden ind i legen.

Alsidig personlig udvikling

Vi er meget bevidste om, at se det enkelte barn og dets kompetencer og muligheder. Vi støtter børnene i, at udvikle selvtillid og selvværd. Vi laver udfordringer og læringsmiljøer, som barnet kan mestre eller er lige ved at mestre (zone for nærmeste udvikling). Det pædagogiske personale kan f.eks. støtte barnet i at indgå i et fællesskab med henblik på, at barnet selv får gå på mod og selvtillid nok til at tage initiativ på egen hånd.

Kultur, æstetik og fællesskab

Vi vil gerne lave læringsmiljøer, hvor børnene udvikler deres kreativitet, fantasi, nysgerrighed og sansning. Dette gør vi ved, at præsentere dem for en bred vifte af materiale, både det gængse, men også ting fra naturen. Vi lægger ikke vægt på, at produktet børnene laver skal være ens, da vi gerne vil have, at børnene kommer med deres eget udtryk. Det er processen frem for produktet og læringen deri, der er vigtig. Vi oplever børn, der får større og større lyst til at eksperimentere på egen hånd, men som samtidig er nysgerrige på hinanden og deres proces

Evalueringskultur og dokumentation

I dagtilbuddene skal der etableres en evalueringskultur. Hermed forstås at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Beskriv hvilke metoder I benytter jer af.

Beskriv hvordan disse anvendes systematisk.

Beskriv hvordan de har været med til at udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

(§9, stk. 2 og 3)

Vi bruger LP-modellen i forhold til forskellige problematikker i hverdagen. Både mindre børnegrupper, et enkelt barn og til at løse forskellige hverdags problematikker. Et eksempel herpå er, at vi har lavet en LP omkring vores spisesituation. Dette hjalp os med at få øje på hvilke tiltag, der skulle til, for at spisesituationen blev et bedre læringsmiljø for børnene.

Disse LP-møder har vi i forbindelse med vores personale møder eller vores stuemøder.

Vi anvender SMITTE modellen, når vi planlægger forskellige aktiviteter og bruger den både til at planlægge aktiviteten og efterfølgende evaluering. Vi bruger denne model, da den er med til at forbedre vores pædagogiske praksis. Den bliver forbedret ved, at vi laver et fælles mål og bliver bevidste om hvad vi vil og hvorfor vi vil det. Efterfølgende evaluerer vi på, hvad der var godt og hvad vi kunne gøre anderledes en anden gang.

Vi evaluerer desuden efter en evalueringsmodel, vi selv har udarbejdet omkring læreplanstemaerne og det pædagogiske grundlag. Vi bruger det til evaluering af projekter, temaer, situationer eller læringsmiljøer. Vi bruger det desuden til forældremøder, hvor forældre kan få et indblik i vores tanker omkring vores hverdag og aktiviteter med børnene, i forhold til barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vi er alle ICDP uddannede og arbejder i dagligdagen ud fra disse principper.

Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal indtænkes i arbejdet med den pædagogiske læreplan og med etablering af de pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Giv 1-2 retningsanvisende eksempler på, hvordan I har inddraget barnets stemme og hvordan det har medvirket til at justere i det enten det fysiske, psykiske og/eller æstetiske børnemiljø.

Hvilke tiltag har det givet anledning til? (§8, stk. 7)

Da vi havde et ønske om at lave nogle ændringer på legepladsen, besluttede vi at samle nogle børn fra de forskellige stuer. Disse børn blev udstyret med I pads og skulle derefter tage billeder af

områder på legepladsen hvor de godt kunne lide at lege og områder hvor de ikke så godt kunne lide at lege.

Efterfølgende snakkede vi om hvorfor det var sjovt at lege på de steder som de havde udvalgt som gode legeområder. Ligeledes talte vi om hvad der kunne gøres bedre de andre steder.

Efterfølgende blev det drøftet på et personalemøde, hvor der blev sorteret i børnenes ønsker. På baggrund af dette, fik vi lavet nye tiltag på legepladsen, f.eks. små hytter med tilhørende sandkasse til de yngste, købmands butik..

Grundet corona, har vi nu været opdelt i tre ”zoner” på vores legeplads i en længere periode. I forbindelse med dette, har vi undersøgt hvor børnene syntes at det er sjovest at være og hvorfor. Dette har vi gjort, ved at spørge en gruppe børn, hvor det er sjovest at lege og hvor det ikke er så sjovt. Derefter spurgte vi ind til hvad der kunne mangle i de zoner, hvor børnene ikke syntes det er sjovest at være. Et forslag, som et barn kom med, var at man skulle kunne lave noget kreativt (klippe, klister, tegne osv.). Dette er ikke muligt pt. da der mangler læ og borde. Men dette er noget vi har prioriteret at ændre, ved at ombygge at nuværende hus.

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrages lokalmiljøet i arbejdet med etablering af det pædagogiske læringsmiljø for børn.

Eksempler på aftaler og tiltag. (§8, stk. 6)

Vi har løbende aftaler med vores forældre og kommer derigennem på mange virksomhedsbesøg, f.eks. Hama perler, beredskabsstyrelsen, landbrug, politiet, biblioteket, kontor etc.

Vi har et godt samarbejde med et nært liggende plejehjem, hvor vi inviteres til forskellige arrangementer, såsom fastelavn og påskeklip. Ligeledes inviterer vi dem over og se på, når de ældste laver teater.

Vi har fået el-cykler, så vi kan komme mere smidigt rundt i lokalmiljøet og ellers bruger vi bybus og gåben.

Vi nyder kulturliver omkring os. F.eks. Kulturmødet, Limfjordsteateret, når træskibene kommer sejlene, når bøgen springer ud i parken, ænderne får ællinger etc.

Vi er så heldige, at vores nærmiljø både giver os mulighed for byliv, strand, skov, gården og marker, virksomheder samt kultur.

Årshjul for institutionen

Her kan indsættes institutionens årshjul for at give et overblik over de opgaver og grundlæggende aktiviteter der arbejdes med fra år til år.

Januar – Vi holder nytårsfest.

Februar – Fastelavn fest og teater som de ældste børn fremfører.

Marts – Overnatning for de ældste børn samt farvel fest inden de tager i skole.

Marts/April – Påskefrokost.

Maj/Juni – Bedsteforældredag og Stafet for livet.

Juni – Sankt Hansaften på bondegården.

Juli - Sommerferie.

August/September – Høstuger med afsluttende høstfest.

September – Spis sammen aftner på grupperne

Oktober – Halloween fest.

November – Vi henter juletræ og holder julehygge på stuerne.

December – De ældste går Lucia, vi tager i kirke og holder børnejulefrokost.

Forældrebestyrelse

Forældrebestyrelsen skal inddrages i udarbejdelsen af, evalueringen af og opfølgningen på det pædagogiske arbejde. Forældrebestyrelsen skal ligeledes inddrages i arbejdet med at skabe gode og sammenhængende overgange fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til tidlig SFO/skole. (§15, stk. 1 og 2)
Beskriv status og erfaringer.

Vi har i personalegruppen udarbejdet en SMITTE over de forskellige overgange. Dette er blevet fremlagt for bestyrelsen, så de havde mulighed for at komme med deres input. Bestyrelsen kunne genkende de forskellige tiltag, men så gerne at vi blev bedre til at inviterer dagplejerne på besøg. Dette er blevet taget til efterretning og vi vil etablere et bedre samarbejde.

Vi vil fortsat løbende tage dele af lærerplanen med til bestyrelsesmøder, så de kan få indblik i vores hverdag og komme med ændringer.

Pædagogiske redskaber

For at understøtte og kvalificere det pædagogiske arbejde arbejdes der med følgende redskaber i daginstitutioner: ICDP, LP og kompetencehjulet.
Beskriv status og erfaringer og evt. kommende tiltag.

- ICDP – International Child Development Programme

Alle medarbejder er uddannet i ICDP eller bliver det kort efter ansættelse. I vores institution, bruger vi ICDP til enkelte børn, men også til forløb med forældre. Det skærper og ændre ens syn på det barn man arbejder med, på en positiv og anerkendende måde. Det giver både meget godt til relationen mellem barn og voksen, men er også givende for den pågældende voksne, som får positiv feedback til sin måde at agere på. Vi arbejder i dagligdagen ud fra ICDP'ens grundprincipper.

- LP – Pædagogisk analyse af Læringsmiljø

Vi bruger LP-modellen i forhold til enkelte børn, situationer eller børnegrupper. Vi har desuden brugt lp til at ændre på hverdagsrutiner efter tilsyn. Vi har herved fået nye ideer og løsninger på hvordan disse rutiner kunne ændres og forbedres. Vi har også brugt LP ift. et enkelt barn, hvor der har været forskellige problemstillinger og dette er også et redskab som er brugbart både for os, men også for forældrene. Det er et godt arbejdsredskab, hvor der er tid til at observere og gå i dybden med de forskellige problemstillinger.

- Kompetencehjulet

Kompetencehjulet har hjulpet os med at skærpe opmærksomheden omkring det enkelte barns udvikling og kompetencer.
Licensen til kompetencehjulet er ophørt november 2020

Kommunale indsatsområder

- Sprog

Som en del af det kommunale indsatsområde *Børns sprogudvikling og sprogtilegnelse* har der været iværksat forskellige tiltag fx dialogisk læsning, sprogvurderinger af alle børn, fart på sproget, sprogprojekter m.m.

Beskriv status /erfaringer og evt. kommende tiltag.

Dialogisk læsning – 3 gange ugentligt inden middagsmad deles børnene i mindre grupper. Her læser vi en bog, hvor vi snakker om indholdet af bogen, det der optager børnene og ord de ikke kender.

I dialogisk læsning bruger vi også sprogkasser, som indeholder forskellige genstande, som relaterer til bogen. Eksempelvis små figurer, rim og remser og sange.

Sprogvurderinger – Vi laver sprogvurderinger på alle 3årige børn. Hvis der er nogle sproglige problemer, som vi skal være opmærksomme på laves der en ny når barnet bliver 4 år. Hvis der efterfølgende stadig er behov for mere støtte, indhentes der professionel hjælp fra talepædagog. Desuden laves der sprogvurderinger på alle tosprogede børn inden skolestart.

Vi har været med i forskningsprojektet ”Vi lærer sprog +”, hvor vi fik en masse ord og opgaver, som vi legede ind sammen med børnene. Efterfølgende kunne vi se på børnegruppen, at de havde lært en masse nye ord, som de ellers ikke ville bruge. Efter projektet er blevet afsluttet, har vi fortsat valgt at have fokus på, børnenes nysgerrighed med at lære nye ord, rim og remser og sanglege. Vi bruger materialet på en måde, hvor vi syntes det giver mening for huset.

I januar 2021 har vi besluttet køre VLS+ forløbet i dens oprindelige form igen, dog uden registrering.

Afslutning

Unikke børn i unikke daginstitutioner. Børn er forskellige i alder, i køn, i udseende, i vaner, i drømme, i interesser, i behov, i kultur – men ens i ønsket om at have et godt og trygt liv i såvel dagpleje, vuggestue og børnehave, hvor de kan lege, lære, udvikle sig og dannes.

Formålet med dette dokument er både at sikre at man kommer omkring de temaer, man som daginstitution er forpligtiget på, men også at give billede af det betydningsfulde arbejde, der udføres i Morsø kommunes dagtilbud. Endeligt at dokumentet kan give inspiration, viden og indsigt til relevante interessenter til det fortsatte arbejde med styrke og udvikle kvaliteten i dagtilbuddene.